

1 Partition of Inheritance for the Four Castes in the Agni Puraá¹□a, Vamana
2 Puraá¹□a and Srimad Bhagavata Mahapuraá¹

3
4
5 □

6 bl Ádkj dfookndsfujkdj.kgrnghfof/k¼dkuwu½fufeZrdh tkrh gSA
7 fdlhO;fu}kjkU;k;dsfo:)vvpj.kdjukv©jU;k;gsrU;k;k/kh'klsvvpj.k
8 djukO;ogkjdkfoek;gftldsn`ÒkxgSa-¼1½0;ogkj¼LoRokf/kdkjfu.kZ;¼¼2½
9 fookn¼n.Mfo/kku½A0;ogkjfo/kkulektdhmvfrgrvR;Urmikns;]egÙoiw.kZ]
10 loZtu`i;`xh ,oxlágSA blh dkj.k ;g lafo/kkudk fo"ks'kHkkxgSA

11 nk;Òkx Ákphu dkYk Lgh Áklafxd foek; jgk g v©j vkt ÒhgSA lkfgR;d
12 n`feVlnk;'kēndkÁ;`xoSfnddkYklsghg`rkvkjgkgSA_Xosn¹esaÁ;qu
13 ^JeL; nk;a foÒtUR;`:* esa nk; dk vFkiÒkx vFkok iqjLdkj gSArSfÙkjh;
14 lafgrk²,óczkã.kxzaFk`æsa ;giSr`dlEifÙk;kdsoYklEifÙkds vFklesa Á;qu gAoSfnd
15 lkfgR; esa Á;qunk;kn¼lgva'kxzkgvhvFkkZr~ vius lkFk /kudkÒkx ikus okYkk½'kēn
16 Òhnk; foek;d vFkidkgh4`rdgSA oSfnddkYkhulekt esad©VqfEcdlÙkk fir`Á/kku
17 g`uilsfirkrFkkiq«kd`ekrkv©jjiq«khdhvi{kkvf/kdvf/kdkjÁklrF`v©jiSr`d

lEifÙkijjq«kdkUefl)vf/kdkjFkkv©joghmlEifÙkdkmÙkjkf/kdkjhg`rk
 FkkA³iq«k`aesa lEifÙk dk leku foÒktu Fkk] mnkgj.kd fYk;s] T;seB iq«kg`u:dkj.k
 bUæ ;Ke gfo ds vf/kdkjh F` v©j gfo Áklr ug`u:ijog :eVg` x;s rc
 vxLR;_feku dgkfdg bUæ!e:rrqEgkj;ÒkbZg muds lkFk gfo dk miÒ`x
 dj`A<sup>4</sup>bldkYk e L«kh/ku ds:ie nku] migkj o vYkadj.kLo:it`dU;k d`
 fn;ktkrkFkk ogmldhlEifÙk FkhfdUniq«kh dk iSr`d lEifÙkijvf/kdkjugÈ
 FkkAfookglsiwoghogviufirkds*kjesavf/kdkjdslkFkjglrdhFkhAfookg
 i`pkrml dvf/kdkjleklrg`tkrF`A;`X;rkv©jvko';drkd`/;kueaj[krgq;s;`X;,
 oaKkuokuq«kvFkkZr~vkKdkjhrFkkf'keViq«kghlEifÙkdkvf/kdkjhgv©jnxq.khiq«klEifÙkd
 svYiva'kdkvf/kdkjhgSA⁵

lEifÙk foÒktu laca/khfgUnifof/k dh eq[;r: n` 'kk[kk,i gSa-¼1½ferk{kjk¼2½
 nk;ÒkxA bun`u`esa e©fYkd erÒsnbl Á'ud` Y`djg fd lEifÙkijjq«k dk
 LokfeUofdlÁdkj mRiv g`rk gSA ferk{kjk vuqlkjiq«k ds tUeY`r; gh iSr`d lEifÙk
 esa mldk LoRo mRiv g` tkrk giftlstUeLoRookn dgrgSa v©j nk;Òkx ds
 vuqlkjiq«k dk lEifÙkijLokfeRofirkdhe`R;q
 ds i`pkrmRivg`rkgiftLmijeLoRookndgrgSaAferk{kjkesank;¼1EifÙk¼ijmldsL
 okehdsIkFkIEcU/k
 g`u;lghlEcfU/krO;fudkLokfeRoLFkkfiring`tkrkgs]mnkgj.kdsfYk;s]iq«kdk firk dh
 lEifÙk ijvf/kdkjA⁶tcfdnk;Òkx esaiwoZ Lokeh ds lkFk lEcU/k
 g`u;Lmldhe`R;qijlEifÙkesa LoRo Áklr g`rkgsA<sup>7</sup>blÁdkj nk;Hkkx esa n`ckrsa eq[;
 gSa-nkrkdLoRodhfuo`fÙk,oaaxzg.kdÙkkldsLoRodhmRifÙkAtcrdfirkthfor g`rk g'
 v©j nk; ls mlds LoRo dh fuo`fÙk ugÈ g`rh rcrdmllEifÙk ijiq«k ds
 LoRodhmRifÙkugÈg`ldrhALoRooLresav©jLokfeRoO;fuesafufgrgSALoRo
 ¼1EifÙk¼dkvFkZgS]t`fdlhdkgSv©jLokfeRodkvFkigS]vf/kdkjh¼Ownership¼A

fiNY`YkxÒx,dgTkjoek`!siSr`dlEifÙkdkfoÒktu;kKoYD;Le`frij
 vk/kkfjr ferk{kjk v©j nk;Òkx bUgÈ n`xzaFk`ds vk/kkj ij g`rk vk
 jgkgvFkkZrlEiw.kZ Òkjr lEifÙk ds vf/kdkj`i dhn`feV ls bUgÈ n` lEÁnk;`a esa foÒu
 gSAcaxkYk rFkkvklkeesank;ÒkxrFkk`ekÒkjresaferk{kjkÁkekf.kdxzaFkekuktkrkgsA
 orZekuesacaxkYkdsdqN`«k`esaferk{kjkdsdkuumlfoek;`aijekU;gSaftu
 foek;`ijnk;ÒkxewdgSAnk;Òkxdhvis{kkferk{kjki)frvf/kdÁcYkgblfYk;

caxkYk v©j vklkeesank;Òkxdsvof.kZrfoek;`ijferk{kjkdsfu;e`id`ghÁeq[krk
nhtkrhgSA

ferk{kjk ds milEÁnk;gSa- okjk.klh]fefFkYkk]egk]keV;kcEcbZ] æfo.k ;k
eækl]iatkcAokjk.klhEÁnk;dk{`«kleLrmÙkjhÒkjr¼vteij]mÙkjÁn'k]e/;
Án'kv©j mM+hlk½gSA bl'kk[kk dk eq[;xzaFkgS] fe«kfeJ }kjk jfpr ohjfe«k`n;A
lÒhmilEÁnk;ferk{kjkesaÁfrikfnrfl)kUrdkvuqlj.kdjrgSaAthewrokgu
}kjkjfpr xzaFk/keZjRudsru [k.M`a esa nk;Òkx r`rh;[k.M gS ftlesank;foÒktu]
mÙkj kf/kdkjh ,oa L«kh/ku dh fo'kn O;k[k;gSA nk;Òkxesa ,dÒkxLokfeRo dk
fl)kUr ekU;ugÈgSA

iqjk.k`esank;Òkx

iqjk.k`esank;ÒkxdkdFkuosnlEerg;vkSjlEifÙkfoÒktudkf;e
ferk{kjkdsvuqlkjugsdjk;Òkxdsvuqlkjgftleiq«kfirkdhe`R;qd`i`pkrml
hlEifÙkrFkk_.kn`u`id`lekuÒkxesafoÒkftrdjY`rsgSaAfirk
dhe`R;qds`i`pkrghiSr`dlEifÙk ijiq«k`adkvf/kdkjgfdUrkFkgh;gÒh
dgkx;kgfd;fnfirkpkr`thforjgrgq;sviuhbPNklsiq«k`aesalEifÙkdk foÒktu dj
ldrk g v©j viuh bPNk ls T;eBiq«k d` lEifÙk dk JseB Òkx vFkok
lcd`lekuva'kÒhnldrkgsAiq«k`aesalEifÙkdkfoÒktugksu;dlkFk-lkFk mudh
muifRu;`a ds fYk;sÒh lEifÙkd leku foÒktu dh ckr dh x;hg ftUgsa vius ifr
vFkok 'olqj ls L«kh/ku Áklr ughg`rka

nk;'kēndhO;qRifÙk^nk*/kkrlgqbZgSftldkvFk]gS]t`fn;ktk;s
¼nku½A⁸nk; n` Ádkj dk gS- ¼1½ taxe ¼pYk½¼2½ LFkkoj ¼vpYk½A LFkkoj ,oa taxe
lEifÙkt`ekrk-firkds}kjkdqYkijEijklspYkhvkjghg]mldkiq«k`aesafOòktu
nk;ÒkxgSAbldkokLrfodvFkgS]lEcfU/k;`¼¼firk]firkegvkfn½ds/kudk
lEcfU/k;`¼¼iq«k`ajic«k`vkfn½esafoòktu]ftldkdj.kg]e`rLokehls mudk
lEcU/kA ferk{kjk esa nk; vÁfrcU/k v©j LÁfrcU/kn` izdkj dkgfdUrnk;Òkx esa nk;
dsoy lÁfrcU/k gvfFkkZr~ Lokeh ds u jguijgh fdlh vU; O;fu d` Áklr g` ldrk
gSA

iq«k`aesafir lEifÙkfoòktu

iqjk.k"esadqYkpkSngizdkjdsiq=crk;x;sgaftudse/;lEifÜkfoHkktu dk
fu;eg]tkbl izdkjgSa-¼1½ fu;ksxt¼2½vkjL¼3½ {ks=t¼4½x<+t¼5½
dkuhu¼6½i@uÖZo¼7½nÜkdiq«k¼8½foØhr¼9½Ñf«ke¼10½Lo;anÜk¼11½lg"<+t
¼12½vifo)¼13½ikj'ko¼14½vifo«kA

v©jl]{ "«kt]nÜkd]Ñf«ke]xw<+t]vifo)bR;kfnN:iq«knk;knckU/kogSa
rFkdkuhu]lg"<+]foØhr ¼Øhr½]i@uÖZo]Lo;anÜkv©j ikj'kobR;kfn N: vnk;kn
ckU/kogSaA ;sdsoYk ukedsiq«kgAnk;kn ckU/koghiSr`d_.k,oalEifÜkds
vf/kdkjhgSaAnk;knv©jvkn;knlØhiq«k"aesaiwoZ-iwoZdsvØkoesaï'pkrökY"iq«k fi.Mnku
v©j lEifÜk ds vf/kdkjhgSaA ikj'ko ;k nklh iq«kfirk dh bPNkuqlkj mldhe`R;q
dsï'pkrmltsiq«k" ds ln`k lEifÜk dslekuva'k dk vf/kdkjh gSA
nklhiq«kfirkdhd`bZvU;larku;kd`bZn©fg«kug"uijmlhdlEiw.kZlEifÜk
dkvf/kdkjhgSA

iq«k"aesat"iq«k/ku"iktud; ;"X;g/v©jfir`lkudkbPNqdugÈg'og lEifÜk dsvYiva'k
dk vf/kdkjh gSAiq«k" }kjiSrdlEifÜk d`0;;fd;s fcuk mikftZr]
fe«k"ls;kfookgesaÁklr/kuijnk;kn"adkvf/kdkjugÈgfdUnrSr`dlEifÜkdh
YkxrlsvftZr/kuijldklekuvf/kdkjgSAijEijkesaizklr/kutknwlj`d
}kjkviârg`rkg/v©jfdlhiq«k}kjkmliqu:ÁklrdjfYk;ktkrkg'rFkkmldh Lo
fo4k¼4;"X;r¼ ls vftZr /kuij nk;kn"a dk vf/kdkj ugÈgSAbLÁdkjfirk
thforjgrt`/ku ftliq«k d` nrkg]mlijmlh dk vf/kdkj gfdUnfirk dh
e`R;qdsï'pkr lEifÜkesaekrkØhlekuva'kdhvf/kdkjhgSA

firkegdhlEifÜkdkfoØktu

firkeglS Áklr Øwfe fucU/k v©j l`uk] pknhvkfn æ0; esa firkv©jiq«kn"u`dk
leku vf/kdkjgSA

lo.kZiRuhlsmRiviq«kgsrq lEifÜkfoØktu

lo.kifRu;"alsmRiviq«k"aesalEifÜkdkfoØktumlhlEifÜkLg`rkg't`
0;;dsï'pkr""ekjgtkrhg'vFkkZr-firkdhlEifÜkesaloZÁFkeiq«k"adkvf/kdkj

g' v©j muds }kjk l;;ds i'pkr~ t'' lEifÙk ''ek jg tkrh g' mlij iq«kdiq«k''a dk
vf/kdkjgSA

o.kkZuqlkjlEifÙkfoÒktu

czkã.kiq:'kn~okjkØe''k:czkã.k]{kf«k;}oS';vkSj'kwæL«khlmRiviq«kØe'k:pkj]
rhu]n'',d Òkx({kf«k; iq:'kn~okjk Øe''k:{kf«k;} oS'; vkSj'kwæL«khls mRiviq«k Øe'k:
rhu]n''] ,dÒkx v©j oS';iq:'kn~okjk Øe''k: oS';v©j 'kwæ o.kZ dh L«kh ls
mRiviq«kØe'k:n''v©j ,dÒkxdkvf/kdkjhgSA

pqjk;sgq;/kudkfoÒktu

iSr`dlEifÙkdsfoÒktudsle;fdlhiq«k}kjkpqjk;sx;s/kudckcknesa
irkpYkusijmldk lÒh iq«k''esa leku foÒktu dk fu;e gSA

okuÁLFk]lal;lhrFkkczäpkjhdEifÙkdkfoÒktu

budhlEifÙkdsvf/kdkjhØe'k:vkpk;Z]lr-'ke;]/keZÒzkrkv©jlgikBh bR;kfngSaA

lal'feVv©jlg''njdhEifÙkdkfoÒktu

lal`feV ¼ank;knh foÒktu g'tkuds i'pkrfe«krko'k iqu:viuh-viuh
lEifÙk esa ijLijlEidZ LFkkfir djuokY''ÒkbZ½ dk mÙkjkf/kdkjhlal`feV v©j lg''nj
ÒkbZdkmÙkjkf/kdkjhlg''njgSAlg''njlal`feVvlg''njlal`feVdslEifÙkdk
vf/kdkjh ugÈ gSA lg''nj vllal'feVg''uij Òh lEifÙk dk vf/kdkjh g'fdUrrekrk ls mRiv
g''uokYkkvlaL'feVlEifÙkdkvf/kdkjhugÈgSA

L«kh/ku

L«kh/kudklkekU;vFkL«khdhmlEifÙkLgftlijmldkiw.kZLokfeRo gSA bl
'kēn dk Á;''x loZÁFkex®reu;fd;kA®firk]ifr] ÒkbZ] fookg rFkkvU; L«khls ifrdk
fookg g''uijÁklrlEifÙk L«kh/ku gSAL«khd iq«kghu g''uijmls cU/kqv''ls rFkk
fookg ds le;'kqYd :ie® Áklr /kumldhe`R;q ds i'pkrmldckU/kv''i dkgSA
czkã]nSo] vk;Z]ÁtkiR; bR;kfn pkjfookg''ls fookfgr rFkk lUrkughu L«kh dk /ku
mldh e`R;q ds i'pkrmls ifr dkgSA mldh iqf«k;kg''uijmldh e`R;q ds
i'pkr/ku iqf«k;''idk gSA ekrk dh lEifÙk ls __.k d'' fudkYkdj
''ek/kuijghiqf«k;''idkvf/kdkjg/v©jjiq«khdsvÒkoesalEifÙk iq«k''adhgSAvlqj]

xa/koZ]j{kL v©jfi'kkpfookglsfookfgrL«khdsiq«kghug"uijml dhe`R;qd;i'pkrml
dk /kumldsekrk-firk dk gSA

L«kh/ku e fo"ek;gg'fdt"/ku,dckjdU;k d"nfn;ktkrkgS]ml iqu:
Y"ussijY"u:okYkkn.MdkÒkxhgSv©j0;;fd;kgqvkLEiw.k/kuē;ktlfr mls Yk©Vkuk
iM+rk gSA lxbZ ds i"pkrfookgiwoZdU;kdhe`R;qg"tkuijoi{k o dU;k i{k
n"u"rjQ ds 0;;/ku d"NksM+dj"ek/ku ¼dU;kdh lxbZ ds le;
feYkk/ku½okilY"fyk;ktkrkgSAnqfÒZ{k}/keZÑR;]O;kf/kv©jcU/kuesa iM+uijL«kh ls ifr
}kjkfyk;k x;k /kuiRuhd" okil djudk fu;e ugÈgSA ifr }kjk
iqufoZokgdjY"uslsiwoZiRuhdsvinLFkg"tkulsv©jmlL«kh/kuÁklrug"u:lsmls¼iwoZiR
uh½nwljhiRuhLfookgesa0;;gg;s/kudkvk/kkÒkxnsusdkfu;e gSA

nk;dsvuf/kdkjh

ifrr] ifrr dh larku] uiqald] i'kqor] mUeÙk] tM+] vU/k] vlk/; j"xh vkfn
nk; dsvf/kdkjhugÈgSafdUroÒj.k-i"ek.kdsvf/kdkjhgSaAbudmRiviq«k"aesa v©jl v©j
{""kti«kn"ekghu g"uij ghLEifÙkdsvf/kdkjhgSaAn"ek;quO;fu;"adh iqf«k;"dkÒj.k-
i"ek.krcrdfd;ktkl drkg'tcrdosfookfgrug"Abudh
dsoYkiq«kghuv©jlk/ohifRu;k;ghifjokjesaÒj.k-i"ek.kdhvf/kdkfj.khgaSfdUrq
t" ifRu;k; O;fÒpkfj.kh rFkk viusifrds Áfr ÁfrdwYk g"rhgSa]os nk; v©j Òj.k-
i"ek.kn"u"esaLfdlhdhvf/kdkjhugÈgaSA

LoRoÁkflrdszl'r

LoRoizkflrdseq[;r:rhulz"rgSa-¼1½nkuesaÁklrLEifÙk¼2½;q)esaÁklr
LEifÙk¼3½ ÁkÑfrdlz"r"iÁklrLEifÙkAnku] ;q)] Ñfek vkSj x"-j{k k rFkk lsok
vkfnpkrqoZ.;±grLoRo Ákflr dslzkr gA¹⁰fufUnrde"ls mikftZr
/kugrÁk;f'pÙkLo: idB"jozr" idk dFkug'fdUrvkin~dkYkesa O;fDr fufUnrdeHkh
dj ldrk gSA

mi;qZu lÒh LoRo eq[;r: lkekU; v©j fof'keV
nkLoRo"aesafOèkftrgSaAbuesimÙkjkf/kdkj]Lusgo'kÁklr migkj]fookgesao/kidlkFk
ÁklrÒsaV vkfnLoRods
lkekU;lz"rgSaApkj"o.k"±esaczã.k" id"ÁklrÒsaV]i©fjfgR;o`fÙklsÁklr/kurFkk

xq# nf{k.kk({kf«k;¨a ds fofo/k dj] ;q)esafoftr lkexzhrFkk n.MLo:i Áklr
 lEifÙk(oS;¨a dhÑfek]i"qikYku,oa okf.kT;YkkÒ rFkk'kwæ¨a}kjkrrhu o.k¨dh Lsokls Áklr
 /ku fof'keV LoRo gSaALoRo¨aesa ÁFke fof'keV lz¨r ifjxzg g' ftlij fdlh dk LokfeRo
 ugÈg]tSlS- r` .k] tYk] dkeB vkfn d¨ taxYk ls xzg.k djukApkj¨o.k¨gsrfu/kkZfjr
 /ke¨± ds vuqlkj lEifÙk dk miktZu dj LoRo dh Ákflr iqjk.k fofgr g'fdUrbldk
 vFk;g ugÈ g' fd Loo.kZ /keZ dh vis{k k vU; o.kZ dh o`fÙkL/ku¨iktZu
 djusijLoRodhÁkflrugÈg¨rhvFkokblÁdkjdkLoRovoS/kgS]mnkgj.kd,fYk;s]czkã
 .ko.kZ}kjkos';o`fÙkviukdj Ñfekdk;Z}kjkmitk;sx;s vvdKLoRoA

foÒkftrnk;gsrÁek.k

firk }kjkik«k¨esa foÒkftr nk;gsrÁek.k ÒhgSaA fdlh Òh O;fu }kjk foÒktu
 fNikusij;kucrku;ij;kfoÒktulsbadkjduijmldsifjp;dsYk¨x]cU/kq]Y¨[krFkkfo
 Òkftr*kjv©j'orbleÁek.kgSaA

Jhezkxoregkijjk.kesa Je ,oa nk; lEcU/kh nh x;h vo/kkj.kkLkE;oknds
 ln`k g' t¨ bl Ádkj gS-

;konfÒz;srBjrkorLoRoafgnsfguke~A
 vf/kd;¨fÒeU;srLLrsu¨n.Meg]rAA

Jhezkxoregkijjk.k 1@7@14@8

vFkkZr~ftrulsmnjdhiwfrZg¨tkrhgSclmrugh/kuijÁkf.k;¨idk
 LoRogSvFkkZr~mudkvf/kdkjgSmlsvf/kdd¨t¨viukekurkgSogp¨jgSv©j
 lekt dsle{k n.M dk Òkxhg' vFkkZr-O;fu dhvk; dhleLr jkf'kij mldk
 vf/kdkj u g¨dj mldsmrughÒkx ij vf/kdkjg'ftrulsog'kjhjdhiqfeV
 djthforjglrkgS]¨ek vk;ijnwlj¨idk vf/kdkj gSA ;g'Yk¨d vf/kdkj dh
 okLrfodehekalldjrkgSt¨orZekugr;Òhmi;¨xhgSA

iqjk.k¨esaJev©jnk;dhvo/kkj.kkmPprjYk{;lslEcU/krgSAJefdlh YkkÒ ;k
 ewY; ds fYk, ugÈ Lo/keZ ikYku gsrfd;k tkrk gSA nk; ,d ÁU;kl ¼/kj¨gj½
 g'ftldkvtZuO;fudjrkg'fdUrbldkmiÒ¨xlekt dsdY;k.kgsng¨rkgsA
 Jhezkxoregkijjk.k¹¹ds vuqlkj L«kh-iq«kkfn lxs-lEcU/kh ,oaLalljds vU; leLr
 Ákf.k;¨ids rFkk vius LokFkiv©j Ò¨x ,d gh gSamues;viuv©j ijk;s dk Òsn ugÈ gS]
 blÁdkjdkfopkjæO;k}SrgSAO;fulEifÙkdkvtZuv©jj{k.k.kdjusdsdkj.k

mldk Lokeh gfdUrmlhd EifÜk mldmiÖ`x ds lkFk-lkFk lekt dY;k.k ds fYk;sÖhgSA

i©jkf.kdlektla;e v©j bPNk-foj`/k rFkk lar`ek d`lH;rkd ekin.M ekurk gSA iqjk.k`i dk ekuuk gS fd miÖ`x lsbPNkv`idhr`lrdÖh ugÈ g`rh og fujUrj c<rhtrh gS blfYk, muij vadq`k Ykxkuk gh ekuo dk okLrfod Lo:i gSA buesa EifÜk vk/kkfjr lkekftd LokfeRo v©j O;fuxr LokfeRo d` egÜo nsrsgq;s EifÜkdsmiÖ`xdhlghfn`kkdkfu/kkZj.kgSA/kuvko';dgSfdUrqmldsÁfr vR;f/kdvklfu rFkkmls vlhfer Ö`x dh dkeuk O;fu dsO;fuxr thouesa vlUr`ek v©j lkekftd thou esa fo`kVu] foekerk v©j {k`Ö mRiv fd;s fcuk ugÈ jg ldrkA

O;fu EifÜk ls Åij gS]EifÜkdmiktulhfer Ö`xv©jYk`ddY;k.kgsng`;ghiqjk.k`adkfuf`prergSATgkik'pkR;vFkZ'kkfL«k;`adk;ger gSfd

^t`vtZudjsxkoghmiÖ`xdjsxk*ogEiqjk.k`adkerghfd O;fuvf/kdkj`ds lkFkugÈ_.k`adslkFkmRivg`rkgv©j__k`lseqfugsrghoglalkjesaJe v©jLo/keZ dk ikYku djrkgSA vr:iqjk.k`esa lcdqN bZ'oj dk ekudj v}Sr dh LFkkiukdjrgq;s Je v©j EifÜk d` ÖhLcesaleku :ils foÖkfr fd;k x;k gS]mlj fdlh O;fu dk ,dkf/kdkj ugÈgSA mnkgj.kLo:idsYkczkã.ko.kZ grlaU;kl-vkJevuq'kaflrg`uLmldkQYk`ekrhuo.k`d`ÖhÁklrg`tkrkgSA

blÁdkj dgk tkldrkgs fd nk;Ökx ifjokj v©jlektesa EifÜk foÖktudh,degRoiw.kZfof/kgSABLE«kh/kudhppkig`uL;gfl«k;`ad` ifjokjv©jlektesa,degRoiw.kZLFkkufnYkkrkgfdUrblesafirkdhe`R;qds i`pkrmlhdEifÜkdkfoÖktuiq«k`aesag`uL;glEifÜkxrfookndkdjk.kÖh g`blfYk;ferk{kjk d EifÜk lEcU/kh fu;e lekt esa vf/kd dkjxj gSaftefirk ds thfor jgrgh EifÜk dk iq«k`aesa foÖktu g` tkuls Öfoe; esa EifÜkxr fookn dhlaÖkoukugÈjgrhfdUrbllektesavktÖhfL«k;`id`viuhEifÜkgsrÁR;sd Lrj ij la`kekldjuk iM+jgkgs ftls /;ku esaj[krgq;sU;k;kYk;ugkYk gh esa dbZ dkuwu ikfjr fd;kgS] mnkgj.k dsfYk;s]iqf«k;`idk firk dh EifÜk ij cjkcj dk vf/kdkj] fcuk olh;r djks firk dh e`R;q g` tkuij mldh EifÜk ij iqf«k;`idkvf/kdkj]iqf«k;`id`e`rfirkdÖkZdsiq«k`adsLFkkuijEifÜkesaojh;rknuk]

ifr-iRuhdsiq«kghug”uijmudhlEifÜkijiqf«k;”adkvf/kdkjg”ukvkfnA
fL«k;”adsgdesaU;k;kYk;higYkmudfodklgsrÿR;UregRoiw.kZgSA

UnHkZ-lwph

- 1- _Xosn10@114@10
- 2- euq: i«”H;”nk;a0;Ötr-ArSfÜkjh;lafgrk3@1@9@4(rLek4: i;«kk.kkink;a/kurefeo”ifrræU;rs;esosnÖfoe;rhfrArSfÜ
kjh;ckã.k16@4@3-4
- 3- bZ'kkl;lLfir`foUkL;jk;”A_Xosn1@73@9
- 4- fdiubUæft*%alfLökrj”e:rLroA
rsfÖ:dYiLoLk/k;keku:lej.”o/kh:AA_Xosn1@170@2
- 5- vkuLrntj;Öjk'kauÁfrtkursA_Xosn3@45@4
- 6- ;kKoYD;Le`frdhvorjf.kdk2@114
- 7- nk;Ökx1@3-4
- 8- nk;Ökx1@4-5
- 9- x@re/keZlw«k28@22
- 10- LokehfjDFkØ;LafÖkxiifjxgkf/kxesekckã.kL;kf/kdYkē/ka{kf«k;L;foftrfufnZeVao';”kē;”AAX@re
/keZlw«k10@39-42
- 11- viiet;lLrknhukeU;sekkLonsfguke-A
;r-LokFkdkē;”jSD;æ0;k}srarnqP;rsAAJiezixoregiijk.k1@7@15@65